

80'lik delikanlı Kuyucaklı

Türk edebiyatının akışını değiştiren kitaplardan biri olarak kabul edilen **Sabahattin Ali**'nin "Kuyucaklı Yusuf" romanı yazılışının 80. yılına özel baskıyla okuyucuyla buluşuyor. **Sabahattin Ali**'nin kitaplarının yayın hakkı **YKY**'de. Ancak 2019'da kitap serbest kalacak ve isteyen basabilecek. Bu nedenle **Sabahattin Ali**'nin eserlerinin telif haklarının korunması için çaba harcanıyor.

Fügen Ünal Şen fugens@gmail.com

Masamda bir basın bülteni duyuyor. "Kuyucaklı Yusuf 80 yaşında" yazıyor başlıkta. Hay Allah, öyle mi gerekten... Oldu mu o kadar? Onu ilk tanıdığımda on yaşlarında idi oysa. Pek kimseyle konuşmayan bir çocuktur. Anası, babası gözlerinin önünde öldürülmüş, hayatta tek başına kalmış sarı benizli fakat

kuvvetli, dayanıklı bir çocuk. Mahalledeki sokak kavgalarına karışmaz, karıştığında da dövmedik çocuk bırakmazdı, öyleydi.

On beş, on altı yaşlarını da hatırlarım. Çizmelerini ve aba ceketini giyip ana-babası öldürüldüğü gün onu yanına alıp büyüten Selahattin Bey'in zeytinliğine gider, işçileri izlerdi. Evin küçük kızı Muazzez'in hem en iyi arkadaşıydı, hem sözünü dinleten 'ağabey'i ve elbette onu sonsuz bir aşkla seven, sevdiği için gelecekmiş gibiydi. Muazzez mi? O da elbette Yusuf'a vurgundu ama ağabey yerine koyduğu genç adama bunu belli etmeyecek kadar iyi bir terbiye almıştı.

Hayatından çıkıp gittiğinde 20'li yaşların ortalarında idi. Hoş, çıkıp gitmek de denmez ya onun gözüne; sessizliğe bürünmüştü demek daha doğru sanki. Hep bir gün geri gelecekmış gibiydi. "Çindeki bütün yıkıntılara, bütün kederlere rağmen başını yere eğmek istemiyordu. Matemini ortaya vurmadan tek başına yüklenecek ve yeni bir hayata doğru yürüyecekti."

Sabahattin Ali öyle istemişti zira.

Yusuf'u hayatıma o sokmuştu ve -hâlâ gizemler taşıyan- ölümü nedeniyle Kuyucaklı Yusuf'un devamı olarak düştüğüm diğer iki romanı yazamadı, biz de Kuyucaklı'nın "yeni hayatı" nı okuyamadık. Oysa biliyoruz ki yazabilseydi Yusuf, "Çineli Kübra" isimli kitapta eşkıya olacaktı ve serinin üçüncü kitabında Yörüklerin arasına katılacaktı.

Sabahattin Ali, "Kuyucaklı Yusuf"u yazdığında otuz yaşındaydı. O güne kadar ki hayatında biriktirdiklerini "Kuyucaklı Yusuf"un sayfalarına taşıdı. Öyle ya, babası asker olduğundan Kuzey Ege'de büyümüş, hasta bir anneyi kaybetme korkusu çocukluğuna yansımıştı. 1914'te Birinci

Dünya Savaşı başladığında **Çanakkale** dediler. 1918'de babası askerlikten istifa edilince İzmir'e yerleşmişlerdi. Tam da o günlerde İzmir işgal edilince Edremit'e göçmüşlerdi. Bir süre sonra babasını da kaybedince kendi deyimiyle "hayatının direği yıkılmıştı". '30'lu yıllarda Türkiye İşçi Partisi'nin Kızıl İstanbul adlı gazetesine ilişki olduğu gerekçesiyle tutuklandı Ali... 3 ay hapis yatı, dava beraatle sonlandı. Hiç kuşkusuz bu hapis hayatı eserlerindeki karakterlerin oluşmasında önemli rol oynadı. Kuyucaklı Yusuf karakterini bu günlerde şekillendirdiği söylenmiştir örneğin.

1931 senesinde Konya'dadır. Bugün seksen yaşını kutlayan "Kuyucaklı Yusuf" da Konya Yeni Anadolu Gazetesi'nde tefrika halinde yayınlanmaya başlar. Ancak yarıncı Ali'ye parasını vermeyince yarım kalır. Tam da o gün bir arkadaş toplantısında "Memleket'ten Haber" isimli şiiri okur. Ama yapılan bir ihbar sonucu şiirde 'Atatürk'e hakaret' olduğu iddia edilerek tutuklanır. Bir sene hapiste kalır. Mahpusluk günlerinde "Aldırma Gönül" ve "Göklerde Kartal Gibiyim" isimli şiirleri yazar.

Sabahattin Ali'nin ilk romanı

"Kuyucaklı Yusuf", **Sabahattin Ali**'nin 1937'de yayınlanan ilk romanı. **Sabahattin Ali**, "Kuyucaklı Yusuf"ta o günün toplumsal yapısını, romantik bir aşk hikâyesi üzerinden anlatıyor. Bu bir ilk. O güne kadar öykücü olarak bilinen **Sabahattin Ali** romanının eksenine İstanbul'u değil farklı bir coğrafyayı ve toplumsal ilişkileri koyarak fark yaratmış.

Öyle ya, "Kuyucaklı Yusuf"tan önce yayınlanan, örneğin Halide Edip Adivar'ın "Vurun Kahpeye", Reşat Nuri Güntekin'in "Acımak" ve "Yeşil Gece", Peyami Safa'nın "Fatih-Harbiye" gibi kitaplarında ağırlık İstanbul ve İstanbul hayatıdır. Oysa "Kuyucaklı Yusuf"un daha ilk satırlarında okur bambaşka bir coğrafyaya ve kültürel ilişkilere dalar: "1903 senesi sonbaharında ve yağmurlu bir gecede, Aydın'ın Nazilli kazasına yakın Kuyucak köyünü eşkıyalar bastılar ve bir karı kocayı öldürdüler." İşte bu satırlarla Türk Edebiyatı'nda bambaşka bir sayfa açılır. Yukarıdaki satırlardan da an-

Sabahattin Ali neden çok satar?

YUKARIDAKI başlığın tek bir yanıtı yok kuşkusuz. Ali, 1937'de "Kuyucaklı Yusuf"u, 1943'te "Kür **Mantolu Madonna**"ı yazdı. Yıllardır çok satanlar listesinde başı çeken, milyonlarca okura ulaşan **Sabahattin Ali** romanlarının, yazıldıklarından 80 yıl geçtiği halde büyük bir ilgiyle okunmasının ardındaki sır ne olabilir? Birkaç cümle ile anlatsak: **Sabahattin Ali**'nin romanları bambaşka zamanları ve insanları anlatır. Dili yalındır. Konular özgündür. Hikâyelerde arzu edilen kişiye ulaşamamak vardır, yarım kalan aşk her zaman iz bırakır. Politiktir. Yazarının ideolojisini de yansıtır. Kimi edebiyatçıların söylediği gibi, bütün bunlara sosyal medyanın gücü de -hiç değişse son yıllardaki- eklenmelidir. Neden ne olursa olsun, **Sabahattin Ali** gibi Türk edebiyatına yön veren bir yazarın eserlerinin çok okunuyor olması kişisel mutluluklardan biridir.

Askerlikten soğuttuğu gerekçesiyle toplatılmıştı

SABAHATTİN ALI'nin kült romanlarından "Kuyucaklı Yusuf", bugün Milli Eğitim Bakanlığı onaylı 100 temel eserden biri. Oysa basıldığı yılda, 1937'de "Halkı aile hayatı ve askerlikten soğuttuğu" gerekçesiyle toplatılmıştı. **Sabahattin Ali** de mahkemelik olmuş, bilirkişilerin görüşüne başvurulmuştu. Reşat Nuri Güntekin

de bilirkişi heyetindeydi. Güntekin, "**Sabahattin Ali** kanaatimce son neslin hikâyecilerinin en kuvvetlisidir. Ve 'Kuyucaklı Yusuf' romanı memleketimiz ve edebiyatımızın yüzünü ağartacak kıymetli bir sanat eseridir" cümlesiyle başlayan bir rapor hazırlamıştı. Bilirkişilerin raporu sonucu kitap ve yazarı beraat etmişti.

layacağımız gibi Yusuf'un anne babasıdır ölenler. Kitabın son sayfasında ise Yusuf'un her şeyi olan karısı Muazzez'in ölümünü okuruz. Ölüm, **Sabahattin Ali**'nin eserlerinde ağırlıklı bir yer kaplar. Ölümü hem kurtuluş, hem direniş imgesi olarak yapıtlarına taşıyan **Sabahattin Ali** ile ilgili bir yazı kaleme alan Ahmet Oktay, "Kuyucaklı Yusuf'ta Muazzez'in ölümünde suçlu, dünyayı doyuma ulaşılamayan bir yer haline getiren ekonomik ve toplumsal gücü elinde bulunduran egemenlerdir. İnsan ilişkileri son kerte de toplumsal ilişkilerdir. 'Kuyucaklı Yusuf', bu önermeyi yetkinlikle göz önüne seren ilk yapıtlardan biridir" der. .

Ahmet Oktay'ın "Kuyucaklı Yusuf"la ilgili yazısının başlığı "Bir Yetimin

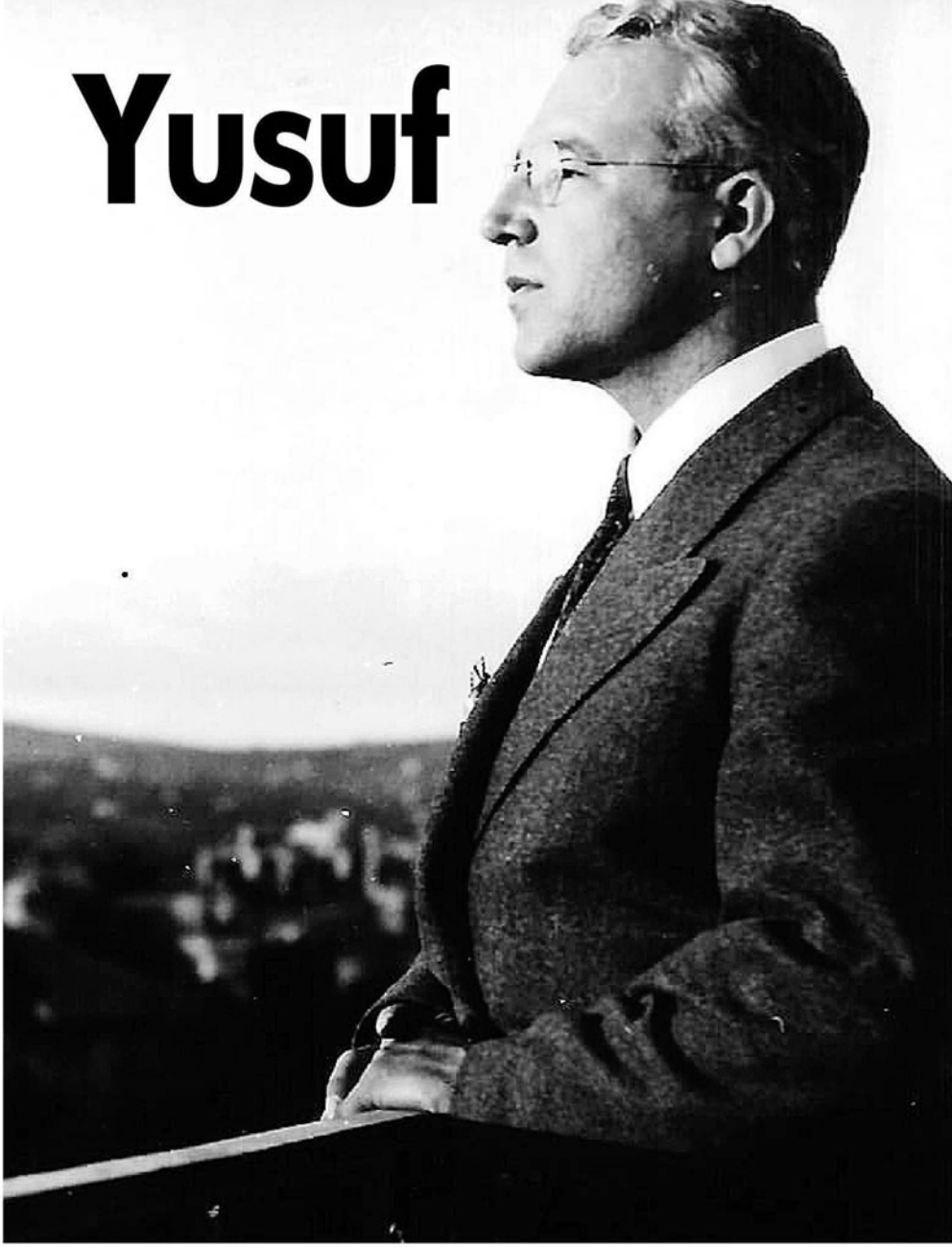
Romanı"dır. Oktay yazısında "Arabesk şarkının sözlerinde olduğu gibi doğarken ölmüştür" Kuyucaklı" der ve ekler: "**Sabahattin Ali**, öykücülüğünü ve romancılığını gözlemci gereklikten eleştirel, hatta toplumcu gereklığe doğru geliştirmiş, bireysel boyutu da korumaya alışarak yazın yoluyla bilinç oluşturmayı istemiştir."

Hayali asker olmak

Sabahattin Ali'nin hayatını belirleyen önemli olaylardan birisi de hiç kuşkusuz asker olmak istediği halde orduya başvuracağı sene, askeri okulun öğrenci almaması. O andan itibaren hayat başka bir yolda akmaya başlar Ali için... Ölümünün üzerinden 69 yıl geçen Saba-

Yusuf

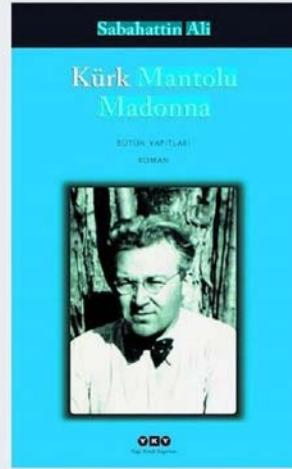

hattin Ali'nin yazdığı "Kuyucaklı Yusuf", "İçimizdeki Şeytan", "Kürk Mantolu Madonna" gibi Türk Edebiyatı'nın kült romanları baskı üstüne baskı yapıyorken şu soruyu sormadan yapamıyorum: Peki ya askeri okula yazılsaydı, Türk Edebiyatı ve kendi hayatı için neler değişecekti?

Ali'nin hayatını, kitaplarını, evliliğini, hapis yatmalarını, baskıdan kurtulmak için ülkeden kaçmak istemesini, Bulgaristan sınırına yaklaştıkları sırada yol arkadaşı tarafından öldürülmesini ve hatta öldürülmesi üzerindeki tartışmaları araştırma işini size bırakıyorum, ben Sabahattin Ali'nin yaşadıklarının izlerini romanlarında, öykülerinde, şiirlerinde sürmeyi seçenlerdenim.

Sevgili okur, hazır olun: 2019 yılı yayıncılar dünyasında büyük bir heyecana sahne olacak zira çok satanlar listesinden yıllardır inmeyen Sabahattin Ali'nin eserleri halka açık hale gelecek. İsteyen her yayınevi yazarın eserlerini basabilecek. Bu nedenle kitapları yıllarca yasaklı kalan Sabahattin Ali'nin ailesinin hak kaybı yaşadığını savunan kimi çevreler, telif haklarının korunabilmesi için özel bir düzenleme yapılımasını tartışıyor.

Rekor satışlar

YAPI KREDİ YAYINLARI'NIN verdiği rakamlar şöyle: **YKY**, "Kuyucaklı Yusuf"un ilk baskısını 1999'da yaptı. 2017 Temmuz sonu itibarıyla **kitap** 75 baskı yaptı ve 789.499 adet sattı. "Kürk Mantolu Madonna", 1998'de ilk baskısını yaptı. Temmuz 2017 sonu itibarıyla 85 baskı yaptı. Satış adedi ise 1.625.922